

Vabariigi Valitsuse korralduse „Hiiumaa 110 kV elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“ eelnõu seletuskiri

1. SISSEJUHATUS

1.1. Sisukokkuvõte

Elektrilevi OÜ (edaspidi *Elektrilevi*) esitas 02.04.2026 kirjaga nr 13-8/1214-1¹ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi MKM) taotluse riigi eriplaneeringu (edaspidi REP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) algatamiseks eesmärgiga viia Hiiumaa elektrivarustus üle 35 kV pingetasemelt 110 kV pingetasemele ning rajada selleks vajalikud elektriühendused ja nendega seotud ehitised.

Planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) § 28 lõike 2 punkti 3 kohaselt ei algatata REP-i ja KSH-d eelkõige juhul, kui planeeringu koostamise korraldaja eelarves puuduvad vahendid planeeringu koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks ja planeeringu koostamisest huvitatud isik selliseid kulusid ei kanna. PlanS § 4 lõike 2¹ kohaselt võib planeeringu koostamise korraldaja ehitusprojekti koostamise aluseks oleva planeeringu tellimise ja PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 nimetatud mõjude hindamise kulude kandmiseks sõlmida lepingu planeeringu koostamisest huvitatud isikuga.

Kuna MKM eelarves puuduvad vahendid REPi koostamise, koostamise tellimise ja mõjude hindamisega kaasnevate kulude kandmiseks, sõlmiti 22.06.2026 MKM-i ning Elektrilevi vahel koostöökokkulepe nr 5-4/147-1. Koostöökokkuleppe kohaselt kannab Elektrilevi kõik REP-i koostamiseks vajalikud kulud, sh PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 sätestatud mõjude hindamise ja uuringutega seotud kulud.

Vabariigi Valitsuse korraldusega algatatakse MKM-i ettepanekul Elektrilevi taotluse alusel Hiiumaa 110 kV elektriühenduse REP ning KSH. REP-i koostamist korraldab MKM.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid MKM maa- ja ruumipoliitika osakonna riigi planeeringute nõunik Agnes Lihtsa (tel 5819 0538, e-post agnes.lihtsa@mkm.ee) ja riigi planeeringute valdkonnajuht Kadi-Kaisa Tarkiainen (tel 5850 5436, e-post kadi-kaisa.tarkiainen@mkm.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis MKM õigusosakonna õigusnõunik Ragnar Kass (ragnar.kass@mkm.ee).

2. KORRALDUSE EESMÄRK

Korralduse eesmärk on algatada REP ja KSH Hiiumaa elektrivarustuse arendamiseks, eelkõige selleks, et tagada piirkonna varustuskindlus ning luua eeldused elektrivõrgu töökindluse parandamiseks ja tulevikuvajadustele vastava võrgu arendamiseks. REP-i algatamine on

¹ [Kiri Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi avalikus dokumendiregistris numbriga 13-8/1214-1](#)

vajalik, et võimaldada Hiiumaa elektrivarustuse üleviimist 35 kV pingetasemelt 110 kV pingetasemele ning kavandada selleks vajalikud elektriühendused ja nendega seotud ehitised, mis tagavad süsteemi piisava läbilaskevõime ja töökindluse.

REP-iga luuakse tingimused sellise elektrivõrgu rajamiseks, mis võimaldab katta nii olemasolevaid kui ka prognoositavaid tarbimisvajadusi, toetab uute tootmisvõimsuste, sealhulgas taastuvenergia tootmise liitumist ning tagab elektrisüsteemi toimimise ka rikeolukordades. Ühtlasi on eesmärk leida Hiiumaa jaoks töökindel ühendus Saaremaa ja/või mandri-Eesti 110 kV võrguga, mis võimaldab tugevdada piirkonna elektrivarustust ning parandada kogu Lääne-Eesti saarte energiasüsteemi toimivust.

Sellisel kavandatav elektrivõrk loob eeldused piirkonna majanduslikuks arenguks, investeeringute ligimeelitamiseks ning energiasüsteemi ümberkujundamiseks kooskõlas riiklike energia- ja kliimapoliitika eesmärkidega.

3. EELNÕU SISU

Eelnõu punkti 1 kohaselt algatab Vabariigi Valitsus PlanS § 28 lõike 1 alusel Hiiumaa 110 kV elektriühenduse REP-i ja KSH. Planeerimismenetluses võetakse eesmärgiks PlanS § 27¹ kohaldamine, st asukoha eelvaliku otsuse alusel REP kehtestamine. Juhul, kui planeerimismenetluses ei ole võimalik detailse lahenduse koostamisest loobuda, koostatakse sobivasse asukohta detailne planeeringulahendus ehitusõiguse määramiseks. PlanS § 27 lõike 6 järgi on REP-i koostamisel kohustuslik KSH.

Planeeritavad Hiiumaa 110 kV elektriühendus on REP-i objekt

PlanS § 27 lõike 1 kohaselt on REPi eesmärk sellise olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamine, mille asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi. REP koostatakse eelkõige maakonnaülestes huvide väljendamiseks riigikaitse ja julgeoleku, energeetika, gaasi, transpordi, jäätmemajanduse ning maavarade kaevandamise valdkonnas või eespool nimetatud huvide väljendamiseks avalikus veekogus ja majandusvööndis.

PlanS § 27 lõike 2 kohaselt tuleb REP koostada riigi territooriumi või selle osa kohta kõrgepingeliini alates pingest 110 kilovolti ja selle toimimiseks vajalike ehitiste püstitamiseks, kui ehitis vastab PlanS § 27 lõikes 1 nimetatud tingimustele.

Hiiumaa 110 kV elektriühendus on REPi objekt PlanS § 27 lõigete 1 ja 2 kohaselt, sest planeeringu eesmärk on rajada olulise ruumilise mõjuga elektriühendus, millega väljendatakse maakonnaüleseid huve ning mille asukoha valiku ja toimimise vastu on suur riiklik ja rahvusvaheline huvi. Põhjendused on toodud alljärgnevalt.

Hiiumaa 110 kV elektriühendus on olulise ruumilise mõjuga ehitis

PlanS § 6 punkti 13 kohaselt on oluline ruumiline mõju selline mõju, millest tingitult muutuvad eelkõige transpordivõrk, saasteainete hulk, külastajate hulk, visuaalne mõju, lõhn, müra, tooraine või tööjõu vajadus ehitise planeeritavas asukohas senisega võrreldes oluliselt ning mille mõju ulatub suurele territooriumile. Elektriühenduse rajamisega kaasneb oluline

ruumiline mõju, mis väljendub ennekõike visuaalses mõjus ja suures maa-ala vajaduses, sh kaitsevööndis, kus kinnisasja kasutamist on piiratud elektripaigaldise ohutuse ja kaitse tagamiseks (EhS § 77). Nimetatud mõjud ulatuvad suurele territooriumile.

Maakonnaülesed huvid

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja² lk 80–81 kohaselt on REPi esemeks ehitised, mille mõju ei piirne vaid ühe kohaliku omavalitsusega, vaid ulatub mitmele maakonnale. *Riigi eriplaneeringuga planeeritavate ehitiste hulka kuuluvad ehitised, mille ehitamisest sõltub märkimisväärselt kogu riigi või selle suure osa sotsiaalmajanduslik areng. Maakonnaülesete huvide all ei ole silmas peetud seda, et kavandatav ehtis peab ilmtingimata asuma mitme maakonna territooriumil, vaid et tegemist on ehitisega, mille rajamine ei toimu vaid ühe maakonna huvides ja seega peaks selliste ehitiste kavandamisel väljendama riik oma selget soovi ja tahet konkreetse ehitise rajamiseks.* Antud juhul kavandatava elektriühenduse vajadus ning mõju ei piirne vaid ühe kohaliku omavalitsuse ega maakonnaga. Tegemist on ehitistega, mille ehitamisest sõltub märkimisväärselt kogu riigi või selle suure osa sotsiaalmajanduslik areng ja elektri varustuskindlus.

Planeeritava Hiiumaa 110 kV elektriühenduse asukoha valiku ja toimimise vastu on suur riiklik ja rahvusvaheline huvi

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja³ lk 41 kohaselt saab riiklike huvide all eelkõige mõista kogu riiki hõlmavaid üldisi huve. Riiklik huvi võib olla näiteks seotud riigikaitse või julgeolekuga, energia tootmise või üleriigilise transpordiga. Riikliku huvi alla kuulub näiteks ka looduskaitse ning muinsuskaitse, sest tegu on kohalikust tasandist kõrgemate üldiste väärtustega, mida peab kogu riigi territooriumil võrdselt kaitsma.

PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja⁴ lk 80 kohaselt peab REPi koostamise eelduseks olev suur riiklik huvi väljenduma eelkõige riigi strateegilistest dokumentidest ehk arengukavadest, strateegiatest, samuti Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist jt dokumentidest, kus riik on väljendanud oma huve. Eelnevalt viidatud seletuskirja lk 41 on märgitud, et riiklik huvi on ka mõju või seosed teiste riikidega, seega võib planeeritav riiklikku huvi kandev ehtis olla ühtlasi ka rahvusvahelise huvi objektiks.

2026. aasta alguses Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud energiamajanduse arengukava aastani 2035⁵ seab eesmärgiks, et Eesti energiamajandus tagab energiajulgeoleku, kasvatab riigi konkurentsivõimet ja suunab puhta energiaga majandusele üleminekut. Arengukavas rõhutatakse, et elektritarbimise ja elektrienergia hajatootmise kasvuga suureneb elektrivõrgu tugevdamise tähtsus paralleelselt paindlikkusteenuste vajadusega. Elektri lõpphinda mõjutavad investeeringud hõlmavad muuhulgas võrguarendusi, taastuvelektri tootmisvõimsusi ja

² Eelnõu - Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu

³ Eelnõu - Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu

⁴ Eelnõu - Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu

⁵ <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2026-03/ENMAK%202035.pdf>

salvestust, kuna just taastuvelektri tootmiseseadmete rajamine aitab hoida elektrienergia lõpphinda taskukohase ja konkurentsivõimelisena.

Samuti on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majanduskasvu kavas 2026⁶ rõhutatud vajadust tagada varustuskindlus, tugevdada energiataristut ja hoida elektri lõpphind konkurentsivõimeline. Nendest strateegilistest dokumentidest nähtub riigi selge huvi tugevdada Eesti elektrivõrku ning luua eeldused uute tootmis- ja tarbimisvõimsuste ühendamiseks.

Hiiumaa elektrivarustuse üleviimise 35 kV pingetasemelt 110 kV pingetasemele ning selleks vajaliku ühenduse kavandamine Saaremaa ja/või mandri-Eesti 110 kV võrguga on nende eesmärkidega otseselt seotud. Kavandatav elektriühendus ei teeni üksnes Hiiumaa huve, vaid on osa Eesti elektrivõrgu tugevdamisest, millega parandatakse varustuskindlust, luuakse eeldused täiendavate tootmis- ja salvestusvõimsuste ühendamiseks ning toetatakse elektrisüsteemi toimimist laiemalt.

Tarbimise kasv, hajatootmise laienemine, salvestusseadmete rajamine, elektritranspordi areng ning taastuenergiade üleminek suurendavad vajadust elektrivõrgu läbilaskevõime tõstmise järele. Kuna tehniliselt on keskpinge (10–35 kV) lahenduste tehnilised võimalused piiratud, ei ole ulatuslike paralleelsete keskpingeühenduste rajamine suurema läbilaskevõime saavutamiseks otstarbekas. Suuremate koormustega või kiiresti arenevates piirkondades on põhjendatud keskpingelahenduste asendamine kõrgepinge (s.o 110 kV) võrguga. Lisaks on 35 kV võrgupiirkondades, kus pingeklass, juhtme ristlõige või liini pikkus ei võimalda taastuenergiat arendada või salvestusseadmeid rajada, 110 kV pingeklassile üleminek mõistlik lahendus.

Eleringi ja Elektrilevi koostatud Eesti elektrivõrgu arengukava aastani 2040 kohaselt võimaldab selline võrgustruktuuri optimeerimine vabastada ligikaudu 260 kilomeetrit liinitrasside alust maad, suurendada nii tarbimis- kui tootmissuunalist läbilaskevõimet ligikaudu 400 megavati võrra ning saavutada ühiskondlikku võitu vähemalt 54 miljonit euro ulatuses.

Riik on strateegilistes dokumentides väljendanud ka eesmärgi liikuda kliimaneutraalsuse suunas ning tugevdada selleks vajalikke energiataristuid. Hiiumaa 110 kV elektriühenduse rajamine toetab neid eesmärke, kuna loob eeldused taastuenergia tootmise, salvestuse ja kasvava elektritarbimise teenindamiseks nõuetele vastava võrgu kaudu.

Eeltoodust tulenevalt on Hiiumaa 110 kV elektriühenduse asukoha valiku ja toimimise vastu suur riiklik huvi. Rahvusvahelist mõõdet võib näha toetava asjaoluna Euroopa Liidu kliima- ja energiapoliitika ning Eesti rahvusvaheliste kliimaeesmärkide kontekstis, kuid käesoleval juhul on REP-i koostamise peamine alus suur riiklik huvi energeetika valdkonnas.

Eelnõu punkti 2 järgi on REP ja KSH algatamise eesmärk kavandada Hiiumaa elektrivarustuse 35 kV pingetasemelt 110 kV pingetasemele üleviimiseks vajalikud elektriühendused ja nendega seotud ehitised (joonis 1).

⁶https://www.mkm.ee/sites/default/files/documents/2025-12/MKM_Majanduskasvu-kava-2026_A4%201.pdf

REP annab võimaluse ühe planeeringu menetluse raames lahendada Hiiumaa saare elektrivarustuse üleviimise 35 kV pingetasemelt 110 kV pingetasemele ning kavandada töökindel ja tulevikukindel elektriühendus Saaremaa ja/või mandri-Eesti 110 kV võrguga, tagades varustuskindluse kogu trassi ulatuses sõltumata valitud suunast. Ühtse menetluse käigus on võimalik käsitleda korraga nii merelisi kui maismaalisi ühendusi, alajaamade asukohti, trassikoridoride valikuid ning tehnilisi ja keskkonnatingimusi, vältides vajadust mitme eraldiseisva planeeringu järele.

Planeeritav 110 kV ühendus ja sellega seotud alajaamad on vajalikud saare tarbimise kasvu katmiseks, uute liitumisvõimaluste avamiseks ning lokaalse taastuvenergia tootmise ohutuks ja töökindlaks võrku suunamiseks. Üleminek 110 kV pingeklassile loob eeldused, et Hiiumaa elektrivõrk oleks suuteline vastu võtma ja üle kandma nii olemasolevad koormused kui ka täiendavad võimsused, tagades pinge- ja varustuskindluse nõuetele vastava töö ka rikkeolukordades.

REP-i algatamine võimaldab ühes menetluses läbi kaaluda kaks võimalikku tehnilist põhimudelit:

1. Kaks sõltumatut ühendust Saaremaa kaudu Leisi alajaamast, mis looks Hiiumaale mõlemad 110 kV toitekanalid Saaremaalt.
2. Ühe ühenduse rajamine Saaremaalt Leisi kaudu kasutades olemasolevat 35 kV õhuliini koridori ning teise ühenduse rajamine otse mandrilt, kus mandriühenduse trass võib kulgeda Heltermaa–Haapsalu, Sutlepa või Aulepa 110 kV alajaama suunal, sõltuvalt tehnilisest ja keskkonnavalasest teostatavusest.

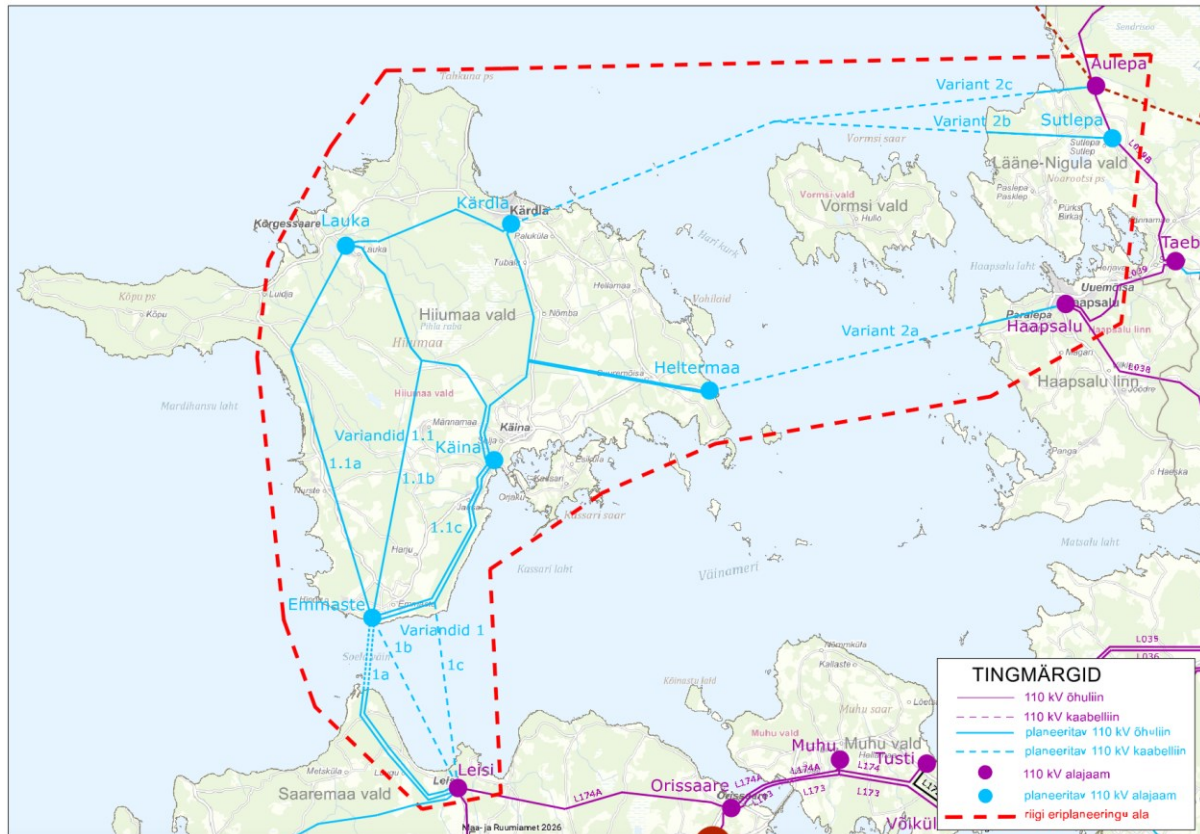
2025. aasta lõpus valminud ja kasutusele võetud Pammana–Emmaste 35 kV merekaabel, millel on juba 110 kV isolatsioon, loob olulise eeldusbaasi lahendustele, kus vähemalt üks 110 kV ühendus rajatakse Leisi alajaamast lähtudes.

Nimetatud variandid hõlmavad nii õhuliine kui merekaableid ning erinevaid silmusühenduse konfiguratsioone (Käina–Heltermaa–Kärdla–Lauka–Emmaste), mis kõik vajavad põhjalikku hindamist võrgu stabiilsuse, maksumuse, ehitustehniliste aspektide, keskkonnamõjude ja meretrasside teostatavuse seisukohalt. Linnades ja tiheasustusaladel tuleb lisaks kaaluda, kas 35 kV õhuliinide asendamine või uue liini rajamine maakaablina on majanduslikult ja tehniliselt otstarbekas.

Kärdla alajaam asub praegu elamupiirkonna vahetus läheduses, mistõttu tuleb planeeringu koostamisel kaaluda selle võimalikku nihutamist linna serva. Samuti tuleb kavandada Kärdla piirkonnale sõltumatu 110 kV toite lahendus ning vajadusel määrata alajaamale uus, tehniliselt ja ruumiliselt sobivam asukoht.

Heltermaa sadam on Hiiumaa peamine värav mandrile ning potentsiaalne elektripraamide laadimiskoht, mis eeldab tulevikus märkimisväärset lisavõimsust. Praegu saab sadam toite 10 kV võrgust, mis ei võimalda katta suurte laadimiskoormuste järske võimsushüppeid ega tulevasi elektrifitseerimisvajadusi. Kärdla ja Käina alajaamad asuvad sadamast liiga kaugel, mistõttu nende kaudu ei ole võimalik tagada vajalikku pingestabiilsust ega varustuskindlust sadamapiirkonna tulevaste koormuste korral. Seetõttu on 110 kV tasemel Heltermaa potentsiaalne alajaam strateegiline, et tagada vajaduse tekkimisel elektripraamide laadimise ja

sadamataristu elektrifitseerimise jaoks piisav ja töökindel võimsus. Samas ei ole alajaama kohene ehitus vältimatu. – Planeeringu lahendus peab looma võimaluse alajaam vajaduspõhiselt välja ehitada, määrates selleks sobiva asukoha ja ühendusvõimalused, kuid jättes ehitamise ajastuse tarbimis- ja investeerimisvajaduste järgi paindlikuks.

Joonis 1. Planeeringuala ettepanek, koos planeeritava võrgu võimalike variantidega

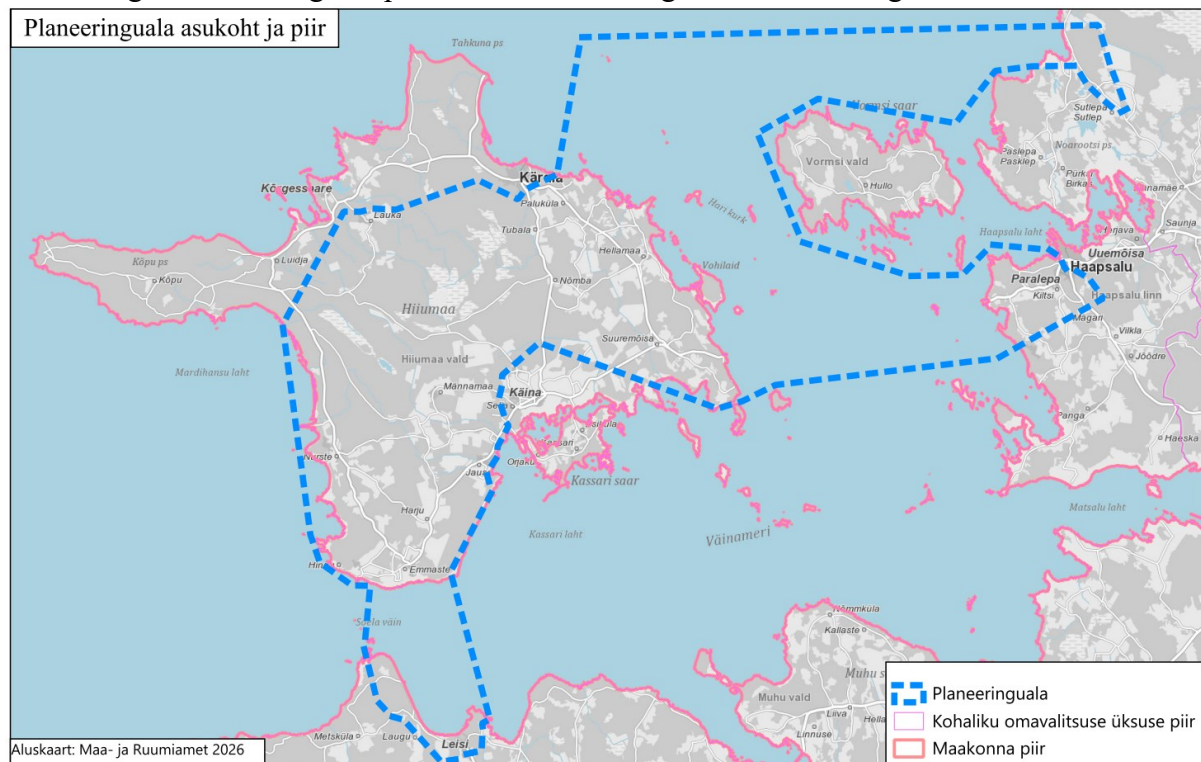
REP-i menetlus koosneb kahest etapist:

- 1) asukoha eelvaliku tegemisest ja
- 2) valitud asukohas (või asukohtades) detailse(te) lahendus(te) koostamisest.

PlanS annab võimaluse teatud tingimuste täitmisel loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeering asukoha eelvaliku otsuse järgselt. Sellisel juhul jätkub ehitise kavandamine Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti poolt projekteerimistingimuste väljastamisega. REP-i algatamise järel selgitatakse hiljemalt lähteseisukohtade etapis välja kavandatavate elektriühenduste asukoha valikuks vajalike keskkonna- jm uuringute vajadus ning koostatakse uuringute lähteülesanded, mis edasises protsessis ellu viiakse. Asukoha eelvaliku alusel REP-i kehtestamine on ennekõike võimalik juhul, kui puuduvad välistavad tegurid elektriühenduse edasiseks kavandamiseks projekteerimistingimustega (nt välistatud on mõju Natura 2000 aladele) ning asukoha eelvaliku otsuses on toodud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Planeerimismenetluses võetakse eesmärgiks PlanS § 27¹ kohaldamine, st asukoha eelvaliku alusel riigi eriplaneeringu kehtestamine. PlanS § 53 lõike 1 kohaselt kehtestab REP-i Vabariigi Valitsus korraldusega.

Juhul kui planeerimismenetluses ei ole võimalik detailse lahenduse koostamisest loobuda, koostatakse pärast asukoha eelvaliku otsuse ja mõjude hindamise⁷, sh KSH esimese etapi aruande vastuvõtmist REP-i detailne lahendus asukoha eelvaliku etapis valituks osutunud elektriühenduste alternatiivi(de)le, millega määratakse kavandatava ehitise ehitusõigus ning lahendatakse muud PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud asjakohased ülesanded. Asjakohasuse hindamisel lähtutakse planeeringu eesmärgist ja planeeringuga kavandatava ehitise iseloomust (PlanS § 43 lõige 1). PlanS eelnõu (571 SE) seletuskirja⁸ lk 95 kohaselt on REP-i detailse lahenduse puhul tegemist detailplaneeringuga sarnase instrumendiga, millega määratakse kavandatavale ehitisele ehitusõigus ja lahendatakse muud detailplaneeringuga lahendatavad asjakohased ülesanded. Detailse lahenduse koostamisel viiakse KSH läbi keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) täpsusastmes (järgitakse KMH sisunõudeid). Detailse lahenduse etapis koostatakse ka eelprojekt(id) kuna detailse lahenduse KSH koostatakse KMH täpsusastmes.

Eelnõu punktis 3 esitatakse REP-i algatamisel teadaolev planeeringuala ja selle suurus, sh planeeringuala piir (joonis 2). REP planeeringuala hõlmab osaliselt Hiiumaa, Saaremaa ja Lääne-Nigula valda ning Haapsalu linna. Planeeringuala suurus on ligikaudu 1572,1 km².

Joonis 2. Planeeringuala piir

Planeeringuala valiti piisava ulatusega, et mitte teha enne planeerimisprotsessi elektriühenduste asukoha eelvalikut ning võimaldamaks planeeringu koostamisel ja selle mõjude hindamisel vajadusel elektriühenduste alternatiivide asukoha muutmist ja täiendavate alternatiivide lisamist.

⁷ PlanS § 4 lõike 2 punkti 5 kohaste planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude ning KeHJS kohaste mõjude hindamiseks koostatakse üks ühine programm, esimese etapi aruanne ja aruanne.

⁸ [Eelnõu - Planeerimisseadus 571 seaduse eelnõu - Riigikogu](#)

Kui planeeringu koostamise ja mõjude hindamise käigus selgub, et Hiiumaa 110 kV elektriühenduse kavandamiseks määratud planeeringuala ei ole piisav või kavandatavate ehitistega kaasnev mõjuala keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 2² tähenduses on suurem kui REPi ja KSH algatamisel teadaolev planeeringuala, võib planeeringuala ulatust muuta ning mõjude hindamine võib hõlmata suuremat territooriumi. Planeeringu eesmärk on luua kavandatava ehitise jaoks terviklik ja sobiv ruumilahendus. REP kehtestatakse kavandatava tegevuse elluviimiseks vajalikul alal.

Eelnõu punkti 4 kohaselt korraldab PlanS § 27 lõike 7 alusel Hiiumaa 110 kV elektriühenduse REP-i koostamist MKM. Vastavalt PlanS § 27 lõikele 7 on REPi koostamise korraldaja üldreeglina MKM. Ainult PlanS § 27 lõike 7 teises lauses kehtestatud erijuhtumitel (riigikaitse ja julgeoleku valdkonda puudutavates küsimustes) võib Vabariigi Valitsus otsustada, et REP-i koostamise korraldaja on selle valdkonna valitsusasutus. Kuna käesoleval juhul ei ole tegemist otseselt riigikaitse või julgeoleku valdkonda kuuluva küsimuse lahendamisega, siis PlanS § 27 lõike 7 teine lause ei kohaldu.

Eelnõu punkti 5 kohaselt teavitab MKM PlanS § 28 lõike 6 kohaselt REP-i ja KSH algatamisest 30 päeva jooksul algatamisest arvates ühes üleriigilise levikuga ajalehes ning 14 päeva jooksul algatamisest arvates Ametlikes Teadaannetes ja MKM-i veebilehel. Riigikantselei teavitab REP-i ja KSH algatamisest 14 päeva jooksul algatamisest arvates Vabariigi Valitsuse veebilehel. Teates märgitakse PlanS § 28 lõike 5 alusel järgmine info:

- 1) algatamisel teadaoleva planeeringuala asukoht ja selle suurus, sh planeeringuala piir;
- 2) REP-i koostamise eesmärk;
- 3) kavandatava ehitise otstarve ja sellega seonduva tegevuse kirjeldus;
- 4) algatamise otsusega tutvumise aeg ja koht.

PlanS § 28 lõike 7 kohaselt teavitatakse REP-i ja KSH algatamisest kirjalikult PlanS § 31 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikuid ja asutusi 30 päeva jooksul algatamisest arvates. Täpsemalt seletuskirja p 7.1.

Eelnõu punkti 6 kohaselt on Vabariigi Valitsuse korraldusega võimalik lisaks Riigi Teataja veebilehele tutvuda MKM-i veebilehel⁹, kus materjalid tuleb kättesaadavaks teha hiljemalt 14 päeva jooksul algatamise otsustamisest (PlanS § 28 lõike 6).

4. EELNÕU TERMINOLOOGIA

Eelnõus ei kasutata uusi ega võõrsõnalisi termineid, mida õigusaktides ei ole varem kasutatud.

5. EELNÕU VASTAVUS EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

⁹ <https://mkm.ee/planeeringud-ja-maapoliitika/planeeringud>

6. KAVANDATAVA HIIUMAA 110 KV ELEKTRIÜHENDUSE RIIGI ERIPLANEERINGU EELDATAVAD MÕJUD

Kavandatav Hiiumaa elektrivarustuse üleviimine 35 kV pingetasemelt 110 kV pingetasemele ja sellega seotud alajaamade rajamine aitab tagada Hiiumaa varustuskindluse võimaldades liita uusi tarbimis- ja tootmisvõimsusi ning toetades energiapuudust Lääne-Eesti saartel. Ühtlasi võimaldab üleminek 110 kV pingetasemele saavutada riigi kliimaeesmärke, kuna sellega luuakse vajalik elektrisüsteemi võimekus taastuenergia laialdaseks integreerimiseks ning energiataristu karastamiseks nii koormuste kui tootmise suurenemise suhtes. Lisaks toetatakse seeläbi Hiiumaa majanduslikku arengut ning hajatootmise kasvu.

Kavandatava Hiiumaa 110 kV elektriühenduse KSH ja PlanS § 4 lõikes 2 punktis 5 nimetatud asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning mõjude hindamiseks vajalikud uuringud viiakse läbi eriplaneeringu raames. REP-i algatamise järel selgitatakse hiljemalt lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamisel välja kavandatavate elektriühenduste asukoha valikuks vajalike keskkonna- jm uuringute vajadus ning koostatakse uuringute lähteülesanded, mis edasises protsessis ellu viiakse.

Planeeringuala hõlmab kaitsealasid ja püsielupaiku, sh Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid linnu- ja loodusalasid. Planeerimisprotsessi käigus tuleb läbi viia Natura eelhindamine ja vajadusel asjakohane hindamine, kus hinnatakse REP-i elluviimise mõju (kas eraldi või koos teiste projektidega) Natura 2000 ala terviklikkusele, lähtudes ala struktuurist, funktsioonist ja kaitse-eesmärkidest. Ebasoodsa mõju olemasolu korral hinnatakse ka ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise või hüvitamise meetmeid ning vajadusel määratakse keskkonnaseire meetmed.

7. KORRALDUSE TÄITMISEGA SEOTUD TEGEVUSED JA KULUD

7.1. Korralduse avalikustamine ja avalikustamisega kaasnevad kulud

REP-i ja KSH algatamise otsusest teavitatakse PlanS § 28 lõike 6 alusel 14 päeva jooksul algatamisest arvates Ametlikes Teadaannetes, Vabariigi Valitsuse ja MKM-i veebilehel ning 30 päeva jooksul algatamisest arvates ühes üleriigilise levikuga ajalehes. Lisaks planeeringuala kohalike omavalitsuste lehtedes. MKM-ile kaasnevad kulud ajalehtedes teadete avaldamisega. Kulu suurus on ligi 5000 eurot.

Vastavalt PlanS § 28 lõikele 7 teavitatakse REP-i ja KSH algatamisest 30 päeva jooksul algatamisest arvates kirjalikult:

- ministeeriume jt valitsusasutusi, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi eriplaneering käsitleb;
- Riigikogu;
- planeeringuala kohaliku omavalitsuse üksusi;
- isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada. Arvestades planeeringuala suurust ja asjaolu, et hetkel pole teada, kus hakkab Hiiumaa 110 kV elektriühendus paiknema ei ole selles etapis võimalik kindlalt tuvastada isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada, teavitatakse kirjalikult kõiki planeeringualas asuvate maaüksuste omanikke. Kui edasises

menetluses selguvad isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, siis kaasatakse nad koheselt PlanS § 31 lõikes 4 ja § 44 lõikes 4 sätestatud viisil;

- isikuid, kes avaldavad soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud;
- isikuid ja asutusi, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või REP-i elluviimise vastu, sh valitsusväliseid keskkonnaorganisatsioone neid ühendava organisatsiooni kaudu (Eesti Keskkonnaühenduste Koda).

Algatamisest teavitatakse elektrooniliselt, st teavitus edastatakse elektronposti aadressil. MKM-ile kaasnevad kulud REP-i ja KSH algatamisest teavitamisega. Kulu suurus on ligi 100 eurot.

7.2. Korralduse täitmisega seotud kulud

REP-i maksumus täpsustub planeerimisprotsessis. Planeeringu asukoha eelvaliku etapi, sh uuringute ja analüüside ning eskiisprojekti(de) maksumus täpsustub peale REP-i asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH programmi koostamist. Juhul, kui ei ole võimalik loobuda REP-i detailse lahenduse koostamisest, siis REP-i detailse lahenduse, sh uuringute ja analüüside ning eelprojekti(de) maksumus täpsustub peale asukoha eelvaliku tegemist.

PlanS § 4 lõike 2¹ kohaselt võib planeeringu koostamise korraldaja ehitusprojekti koostamise aluseks oleva planeeringu tellimise ja PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 nimetatud mõjude hindamise kulude kandmiseks sõlmida lepingu planeeringu koostamisest huvitatud isikuga. PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 nimetatud mõjudeks on planeeringu elluviimisega kaasnevad asjakohased majanduslikud, kultuurilised, sotsiaalsed ja looduskeskkonnale avalduvad mõjud, sealhulgas KSH.

Antud juhul on planeeringu koostamisest huvitatud isikuks Elektrilevi, kellega on sõlmitud koostöökokkulepe, mille kohaselt Elektrilevi kannab REP-i koostamise kulud, sh tasub PlanS § 4 lõike 2 punktis 5 sätestatud mõjude hindamise ning REP-i koostamiseks vajalike uuringute eest.

MKM kannab REP-i ja KSH-ga seotud menetluskulud (nt teavitamise ja avalikustamisega seotud kulud, projektijuhi palgakulu). Riigieelarvesse täiendavaid REP-i ja KSH hindamisega seotud kulusid ei ole planeeritud.

REP-i koostamine on kavas kuni kahe etapini:

- I etapp: REP-i asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH¹⁰ programmi koostamine ja REP-i asukoha eelvaliku ja KSH esimese etapi aruande koostamine;
- II etapp: REP-i detailse lahenduse ja KSH aruande koostamine juhul, kui pole võimalik detailsest lahendusest loobuda.

REP-i koostamise ajaline kestus täpsustub planeerimisprotsessis ning sõltub eelkõige mõjude hindamise ja planeeringulahenduse läbirääkimiste protsesside sujumisest. Eesmärgiks on kehtestada REP asukoha eelvaliku alusel, mille eeldatav kestus on kaks aastat alates

¹⁰ KSH raames viiakse läbi ka PlanS § 4 lõikes 2 punktis 5 nimetatud asjakohaste mõjude hindamine.

hankelepingu sõlmimisest. Kui detailse lahenduse koostamisest ei ole võimalik loobuda, pikeneb menetlus eeldatavalt kuni kahe aasta võrra ¹¹, hõlmates detailse lahenduse ja asjakohaste mõjude hindamise (sh KSH aruande) koostamist ning vajalike uuringute, analüüside jm valmimist.

Ajakava võivad mõjutada täiendavad uuringud ja analüüsid, mille vajadus ja kestus selguvad menetluse käigus.

REP-i menetlusi selgitavad skeemid on kättesaadavad veebilehel www.planeerimine.ee.

7.3. REP-i elluviimine tulevikus

REP-i koostamise käigus määratakse kavandatava Hiiumaa 110 kV elektriühenduse asukoht, arvestades kõikide kehtivate piirangutega, sh sotsiaalmajanduslike ja kultuuriliste mõjudega, mõjuga keskkonnale ja kaitstavatele loodusobjektidele ning kultuurimälestistele. Vajadusel määratakse meetmed mõjude ennetamiseks, vältimiseks, vähendamiseks või leevendamiseks, seiremeetmed ning põhjendatud juhul olulise mõju heastamise meetmed. Hiiumaa 110 kV elektriühendus on võimalik kavandada asukohtadesse, kus piirangud seda võimaldavad ning majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid ja looduskeskkonna mõjusid on võimalik enim leevendada.

REP-i algatamise korralduse andmise ajal ei ole teada olulisi keskkonnakaitselisi vm põhjuseid, mis välistaksid Hiiumaa 110 kV elektriühenduste kavandamiseks koostatava REP-i elluviimise tulevikus. See ei välista kirjeldatud asjaolude ilmsiks tulekut REP-i koostamise ja mõjude hindamise raames. Kui REP-i koostamise ajal ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus, siis võib Vabariigi Valitsus REP-i koostamise ja KSH-i PlanS § 29 lõike 1 punkti 1 alusel lõpetada.

PlanS § 53 lõike 1 kohaselt kehtestab REP-i Vabariigi Valitsus korraldusega. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt peatub REP-i kehtestamisega sellega hõlmatud planeeringuala varem kehtestatud planeeringu või selle osa kehtivus. Peatunud kehtivusega planeeringuga hõlmatud alal asendab REP peatunud kehtivusega planeeringut ning vastavad muudatused kantakse planeeringutesse 60 päeva jooksul REP-i kehtestamisest arvates. Muudatuste sissekandmisel tuleb varem kehtestatud planeeringu juures viidata, et vastaval maa-alal kehtib eriplaneering või tehnilise võimaluse korral kanda eriplaneeringuga kavandatud muudatused varem kehtestatud planeeringu kaardile ja seletuskirja. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt kaotab REP kehtivuse, kui planeeringut ei ole asutud ellu viima viie aasta möödumisel REP-i kehtestamisest arvates.

Hiiumaa 110 kV elektriühendusega seotud REP-i koostamise ja mõjude hindamise kulud kannab huvitatud isik.

8. KORRALDUSE JÕUSTUMINE

Korraldus jõustub üldises korras.

¹¹ Detailse lahenduse koostamine eeldab samuti hanke läbiviimist, mistõttu on ajaarvestus alates hankelepingu sõlmimisest.

9. KORRALDUSE EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks järgmistele valitsusasutustele: Riigikantselei, Kliimaministeerium, Kaitseministeerium, Siseministeerium, Kultuuriministeerium, Välisministeerium, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Justiits- ja Digiministeerium.

Eelnõu esitatakse EIS kaudu kooskõlastamiseks järgmisele üleriigilisele kohaliku omavalitsuse üksuse liidule: Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL).

PlanS § 28 lg 7 lubab Vabariigi Valitsusel REP-i algatada ja teavitada sellest asjaomaseid isikuid 30 päeva jooksul pärast algatamist. REP-i algatamisel rakendatud hea tava kohaselt ja konstruktiivsete koostöösuhete loomiseks esitab MKM korralduse eelnõu asjaomastele isikutele nende arvamuse väljaselgitamiseks siiski juba enne REP-i algatamist. Eelnõu esitakse arvamuse avaldamiseks Hiiumaa, Saaremaa ja Lääne-Nigula vallale, Haapsalu linnale, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Elektrilevile.